Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

VN/16073/2022
VN/16073/2022-UM-15

Päivämäärä

EU-Länsi-Balkan -huippukokous Tiranassa 6.12.2022

EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokouksessa Albanian Tiranassa hyväksyttiin Tiranan julistus, jossa niin EU kuin Länsi-Balkanin maat vahvistivat sitoutumisensa ehdollisuuteen perustuvaan laajentumisprosessiin. Kumppanimaita kehotettiin ulkopolitiikkansa mukauttamiseen EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa, ml. rajoittavat toimet.

PMI Marin korosti puheenvuorossaan EU:n ja Länsi-Balkanin yhtenäisyyden merkitystä Venäjän hyökkäyssodan vuoksi muuttuneessa turvallisuus- ja geopoliittisessa tilanteessa.

Huippukokouksen keskusteluissa korostuivat yhteistyön konkreettiset hyödyt kansalaisille EU-maissa ja Länsi-Balkanilla. Tavoitteena on muun muassa luoda mahdollisuuksia nuorille. Ennen huippukokouksen alkua osapuolet allekirjoittivat julkilausuman tavoitteesta alentaa ja asteittain poistaa roaming-maksut EU:n ja Länsi-Balkanin väliltä. EU on tukenut Länsi-Balkanin maita ottamalla ne mukaan EU:n elintarviketurvamekanismiin sekä antamallaan energiatukipaketilla.

EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokous järjestettiin 6.12.22 ensimmäistä kertaa EU:n ulkopuolella Länsi-Balkanilla, Albanian Tiranassa. Kokoukseen osallistuivat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Michel, komission puheenjohtaja von der Leyen ja EU-maiden sekä kuuden Länsi-Balkanin maan (Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia) päämiehet (pl. Espanja). Kokoukseen osallistuivat myös EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Borrell sekä naapuruus- ja laajentumiskomissaari Várhelyi. Osassa kokousta olivat mukana myös Euroopan investointipankin, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin, Maailmanpankin sekä Länsi-Balkanin alueellisen yhteistyön neuvoston edustajat. Pääministeri Marin edusti Suomea ja delegaatiossa olivat mukana EU-asioiden osaston osastopäällikkö Jari Luoto, erityisavustaja (EU-asiat) Saara Pokki ja EU-asioiden viestintäasiantuntija Rami Kurth valtioneuvoston kansliasta sekä yksikön päällikkö Markku Lampinen ulkoministeriöstä.

Kokouksessa hyväksyttiin ennalta neuvoteltu EU:n julkilausuma ”Tiranan julistus” (https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2022/12/06/tirana-declaration-6-december-2022/), jonka sisältöön Länsi-Balkanin maat yhtyivät. Julkilausumassa EU vahvistaa olevansa täysin ja yksiselitteisesti sitoutunut Länsi-Balkanin kumppaneiden mahdollisuuteen tavoitella Euroopan unionin jäse-

nyyttä ja kehottaa nopeuttamaan liittymisprosessia kumppaneiden uskottavien uudistusten, oikeudenmukaisen ja tiukan ehdollisuuden ja omien ansioiden periaatteen pohjalta, mikä on yhteisten etujen mukaista. Se on tyytyväinen Länsi-Balkanin kumppaneiden etenemiseen tiellään kohti EU-jäsenyyttä Brdossa lokakuussa 2021 pidetyn EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksen jälkeen. EU on erityisen tyytyväinen ensimmäisten hallitustenvälisten konferenssien järjestämiseen Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa.

EU kehottaa kumppaneitaan edistymään nopeasti ja jatkuvasti politiikkansa mukauttamisessa EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan (YUTP) ja toimimaan sen mukaisesti, myös EU:n rajoittavien toimenpiteiden osalta. Samalla kiitetään niitä Länsi-Balkanin kumppaneita, jotka jo osoittavat strategista sitoutumistaan tältä osin noudattamalla täysimääräisesti EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja kannustetaan muita seuraamaan esimerkkiä.

Pääministeri Marin painotti puheenvuorossaan EU:n ja Länsi-Balkanin yhtenäisyyden merkitystä Venäjän hyökkäyssodan vuoksi muuttuneessa turvallisuus- ja geopoliittisessa tilanteessa. Marinin mukaan yhtenäisyys ei ole koskaan aikaisemmin ollut yhtä tärkeää kuin tänä vuonna. Ensisijaisesti on keskityttävä turvallisuuden ja resilienssin vahvistamiseen tiivistämällä entisestään yhteistyötä erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Huippukokouksen keskusteluissa korostuivat yhteistyön konkreettiset hyödyt kansalaisille EU-maissa ja Länsi-Balkanilla. Tavoitteena on muun muassa luoda mahdollisuuksia nuorille EU:n eri ohjelmien avulla ja syventää markkinoiden yhdentymistä. Ennen huippukokouksen alkua osapuolet allekirjoittivat julkilausuman tavoitteesta alentaa ja asteittain poistaa roaming-maksut EU:n ja Länsi-Balkanin väliltä.

EU on tukenut Länsi-Balkanin maita voimakkaasti Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamaan energia- ja ruokakriisiin vastaamisessa. Maat ovat mukana EU:n elintarviketurvamekanismissa sekä energiayhteistyössä. Komissio on myös ehdottanut Länsi-Balkanille miljardin euron tukea energiainvestointeja varten.

Yksikönpäällikkö Markku Lampinen